

AURKEZPENA

Haur Hezkuntzak berebiziko garrantzia du bai haurraren garapen osoan, baita euskalduntze-prozesuan ere. Etapa horretan garatzen hasten dira, hain zuzen, adimenaren gaitasunak, nortasunaren ezaugarriak, gorputzaren ahalmenak, gizarteratzeko eta harremanetarako hastapenak. Beraz, hezkuntza-arloan betekizun nagusia du. Betekizun horri erantzun nahian, hezkuntza-komunitatearen etengabeko ikerketa- eta hobekuntza-prozesuaren pauso berri bat da URTXINTXA proiektua. Proiektu honen berrikuntza nagusiak hauek dira: hezkuntza-proiektua hobetzea, curriculum diseinuaren ulermen-maila erraztuz eta koherentzia bertikala ziurtatuz; zehar-lerroekiko konpromisoa indartzea; aniztasunari erantzuna emateko bide berriak jorratzea; eleaniztasunaren hainbat eragile integratzea; irakurketa idazketaren paradigma eraikitzailea garatzea.

Testuinguru horretan, ondorengo orrialdeetan URTXINTXAREN ezaugarri nagusiak aurkezten dira.

1. URTXINTXA proiektuaren ezaugarriak

a) Haurra bere osotasunean hartzen duen proiektua

- **Gaitasunen garapenean oinarritua.** Pertsonaren gaitasun orokorren (gaitasun kognitiboak, oreka pertsonalezkoak, motorrak, komunikatiboak eta gizarteratzekoak) garapena lehenetsi egiten du proiektuak, horiek baitira haurraren garapen orekatuaren eta ezagutzaz jabetzearen oinarriak. Gaitasunak era globalizatuan jasotzen dira, eduki moten aldibereko lanketa bermatuz.
- **Ikaskuntza esanguratsuaren eta ikasle aktiboaren bila.** Haurraren bizipenean, esperientzian eta jolasen testuinguruan txertatutako ikas-prozesua, haurra gatazka kognitiboen aurrean jarri eta ikaskuntzaren eraikuntza autonomoa eta konpartitua bultzatuz.
- **Aniztasuna errespetatzen duena.** Haurren garapen-prozesu indibidualak errespetatzeko eta aberastasun-iturri bezala tratatzeko, ikasmaterial irekia, egokitzapenak errazteko pentsatua, hainbat zailtasun-mailatako proposamenak eskainiz, jarduera, eduki edo helburuetan aukeraketa edo aldaketak egiteko bideak erraztuz eta metodologiazko gogoetak eginez.
- **Balioen eta jarreraren hezkuntzarekin konprometitua.** Ikasleen prestakuntza integrala baloratzen du proiektuak, unibertsalak eta funtsezkoak diren printzipioen hezkuntzari (eskubideen berdintasuna, lagunkidetasuna, justizia, osasunaren balorazioa, askatasuna) arreta berezia, sistematikoa eta kontzientea ematen diona. Honela, unitateetako jardueretan ikuspuntu hau integratu egiten da, baita zenbait proposamen berezi aurkeztu ere, haurren bizitzan gerta daitezkeen arazodun egoerak behatu, interpretatu, eztabaidatu eta irtenbideak bilatzeko aukerak eskainiz.

b) Euskal Herri osorako egina

- **Jatorriz euskaldun nahiz erdaldun diren haurrak euskaraz eta curriculum bate-ratuan hezteko proposamena.** Curriculum komun baten barruan, betiere, hizkuntza-rekiko abiapuntuak kontuan hartzen dira eta proposamen didaktiko berezi batez erant-zuten zaie.
- **Curriculumaren euskal dimentsioari garrantzia ematen diona.** Euskal kultur onda-rea gorde eta luzatzeko konpromisoa gure gain dugula, euskal kulturaren elementu be-reziak sistematikoki landu eta esplizituki adierazten dira ikasmaterialean. Haurrak bere inguruko agerpen kulturekiko interesa eta errespetuzko jarrera garatu dezan, interesguneen testuingurura ekarrita, tradiziozko abestiak, olerkiak, esaera zaharrak, euskal artistek egindako hainbat lan plastiko, egungo literaturaren adierazle batzuk, musika, festak, folklorea, mitologia... eskaintzen dira.
- **Herrialde guztietako erreferentziak jaso eta euskalkien presentzia ziurtatuko duena** Herrialde guztietako ikasleek ulertu eta identifikatzeko moduko proposamena, erreferente ezberdinak kontentatuz, eta euskara batuan idatzita izan arren, euskal-kien ulermen eta errespetua pizteko proposamenak txertatuz. Honela, irakasleak kon-taketa garaian tokian tokiko euskalkia erabiltzeko aukeratxo bat izan dezan, abestiak, haur jolasak, edota bertso tradizionalak aukeratzerakoan, euskalkien aberastasuna bildu nahi izan da.
- **Euskalduntasunetik abiatuz, kultura unibertsalerako bidea egingo duena.** Gure garaiko ezaugarri nagusi bat mundu zabalean bizi garenon arteko bata bestearekiko lotura da. Gaur egungo gizartearen bizitzeko erreferentzia esparrua gizadi osora za-baltzen da. Gure proiektuak euskaldun izaera abiapuntu izanik, kultura unibertsalaren aniztasunaren eta aberastasunaren partaide egin nahi ditu ikasleak.

c) Diseinu bateratua eta eraginkorra

- **Derrigorrezko Hezkuntzarako curriculum deskribapen bateratua** . Derrigorrezko Hezkuntzaren planteamendu bateratu eta koherente bat ziurtatu nahian, etapen arteko harremana eta loturak bideratzeko Haur Hezkuntzako hiru urtetik hasi eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaraino diseinu bateratua eraiki nahi da. Diseinu honek, noski, etapa desberdinen berezitasunak errespetatu behar ditu eta beraz, OSTADARren Curriculum diseinua ardatz bezala harturik, Haur Hezkuntzako berezitasunei egokitutako deskribapena proposatzen du URTXINTXA proiektuak. Ildo horri jarraituz Lehen Hezkuntzan ere izango du jarraipena.

- **Hezkuntzaren asmoen esplizitatzaila** . Deskribapen pedagogiko zabal eta sakona egiten da, etapako helburu orokorretatik jarduera zehatzerainoko bidea zehazki esplizitatzen delarik, informazio horren babespean irakasleak bere erabakiak hartzeko gaitu nahian.

MARKO PEDAGOGIKO OROKORRA

a) ETAPAREN XEDEAK

Haur Hezkuntzaren xederik garrantzitsuena haurraren garapena bultzatzea da.

Jaio ondorengo lehen urteak oinarri-oinarrizkoak dira pertsonaren garapen osoa bere eremu desberdinetan bultzatu eta sendotzeko, nahiz gizarte eremuan, nahiz kognitibo-linguistikoan, nahiz motorean, nahiz oreka pertsonalekoan. Haur Hezkuntzak berebiziko garrantzia du haurraren garapen pertsonal eta eskolako historia orekatuagoak ahalbideratuko dituzten oinarriak sendotzerako orduan.

Adin hauetan oso garrantzitsua da era askotan adierazten ikastea, fase honetako prozedura linguistikoek garrantzi handia baitute.

Haur guztiek garapen integral honetara iristeko aukera izateko Haur Hezkuntzak funtzio bikoitza bete behar du: prebentziozkoa eta konpentsaziozkoa. Izan ere, jatorri sozial, kultural edo ekonomikoek eragindako desberdintasunei garapenean sortutakoak gehitu behar zaizkie. Haur Hezkuntzak horiek guztiak hauteman eta erantzuna eman behar die, eta aipatu zailtasunak eskolaratze prozesuan zehar areagotu ez daitezen saiatu behar du.

Etaparen honetan haurrak era global edo orokor batean adierazten dituzte gauzak, erlazionatu ere halaxe egiten dira, eta ikasi ere halaxe ikasten dute. Inguruko munduarekin dituen harreman guztietan bere izatearen osotasuna adierazi eta garatzen du haurrak. Bere dimentsio guztiak (afektibo-emozionala, sentso-motorea, soziala eta kognitibo-linguistikoak) oso estuki lotuta daude, bana ezinak dira, eta ezin dira bakoitza bere aldetik garatu.

Haurrek osotasunaren batasunean oinarrituta jokatzeko dutenez, haur eskolak ere era horretan jokatzeko ahalbidetzen duen hezkuntza marko bat sortu behar du, haurraren garapenaren alderdi guztiak elkarrekin landuz. Horregatik URTXINTXA proiektuak bere curriculum diseinuan ikuspegi globalizatzailea jarraitzen du, haurraren garapen eremu guztiak interesgune baten inguruan txertatuz.

Izaera global hau, ikaskuntza esanguratsuari lotuta dago, zeren, hain zuzen ere, ikaskuntza mota honetan ez dira soilik esperientziak eta ezagupenak pilatzen. Elementu zahar eta berrien arteko loturak ere sortzen dira. Honela, haurraren ekintza eta pentsamendu eskemak berregituratu eta zabaldu egiten dira.

b) HAUR HEZKUNTZA IKASLEEN EZAUGARRI OROKORRAK

Hezkuntza sistemaren lehen maila da Haur Hezkuntza. Haurraren jaiotzatik 6 urtera bitarteko aroak osatzen du eta bi ziklotan egituratzen da: lehena 0 eta 3 urte bitartekoa, eta bigarrena, berriz, 3tik 6ra bitartekoa.

Adin hauetako ezaugarriak beste etapetatik desberdinak dira eta hori hala islatu behar du ikastetxeko, gelako eta jardueren antolaketako planteamenduetan. Lehen urte hauetan, familiak ikastetxearekin batera hezkuntzaren baitan zeregin handia du eta URTXINTXA proiektuan nahiko zehatz adierazten dira gurasoekiko harremana, elkarlana eta interbentzioaren nondik norakoak.

Haur Hezkuntzaren bigarren zikloan, lehen zikloan abian jartzen diren garapenaren alderdiak zabaldu eta sendotzen dira. Ziklo honen lehen urtean zenbait haur lehenengo aldiz izango da Haur Hezkuntzako zentro batean. Egokitze garaian familiak, hezitzaileak eta zentroak berak ere parte hartu ohi dute. Egokitze prozesu hau ahalik eta samurren burutu ahal izateko jarraibide komunak hartzea komeni da.

Praktika pedagogikoaren oinarriak, jarduera-ekintza, jolasa, behaketa eta esperimenezkoak dira, bai banaka eta baita taldeka ere.

Hiru urteko haurrek etengabe mugitzeko beharra dute. Haurrak bere gorputz trebetasunak frogatu behar ditu, baina, aldi berean, mugak ditu. Mugimendu handiko jolasak eta lasaiagoak tartekatzen ditu. Garai hau aproposa da orekazko, mugimendu koordinaziozko eta erritmo sinpleak dituzten jarduerak proposatzeko.

Esku-kontrolari esker, gero eta ekintza gehiago burutu ditzake: elkartu, hatz egin, moztu, pintatu, erantsi, lotu, etab. Gero eta hobekiago menperatzen du trazaketa, eta esku biak erabiltzen ditu alde bat aukeratu arte.

Espazioan objektuak bere tokian ipintzen ikasten du eta oinarrizko nozioez jabetzen da: aurre/atze, goi/behe... Objektuen ezaugarriez jabetzeko kontrastez baliatzen da: handi/txiki, luze/motz, lodi/mehe, garai/baxu, etab.

Gorputzaren atalak izenda ditzake, eta baita irudi batean ezagutu ere.

Keinu eta begiradaren bitarteko adierazpena oraindik indartsua da, baina aho-hizkuntzaren bitartez erabat aberasten du bere komunikazio-gaitasuna. Ingurua ezagutzeak eta elkar ekintza sozialak ezagutzen dituen hitzen kopurua handitzen laguntzen dio, eta baita esaldiak hobeki egituratu eta artikulatzen ere. Lehen baino azalpen eta kontakizun konplexuagoak ulertzeko gai da, eta gero eta denbora luzeagoz entzun dezake helduek esaten diotena.

Plastikako jarduerak oso atsegin zaizkio, eta beti dago pintatzeko, modelatzeko eta konposatzeko prest. Gauza bera gertatzen zaio musika eta dantza bezalako adierazpenekin ere.

Helduen aurka egiten du haien aurrean autoafirmatzeko, baina gero eta errazago zaio amore ematea edo helduek arrazoituriko erabaki nahiz proposamenak onartzea.

Adin honetako haurra sarriago ikusten da lagunaren batekin, denbora batez berezi ezin izan daitezke, gauza bera esan daiteke jolas-taldeari dagokionez ere. Bere jarrerara gero eta hartzaileagoa da, baina adin horri dagokion egozentrismoak nagusi izaten jarraitzen du. Berekoitasun horretatik irteten laguntzeko oso garrantzitsua da zer hezkuntza jarraibide hartzen dituen: bere gauzak lagunekin banatzera gonbidatu, talde lanak egitera bultzatu, jostailuak konpartitu, bere txanda iritsi arte zain egoteko eskatu, etab.

Bere ohiturak ere zabaltzen doaz: jantzi eta erantzi, hortzak garbitu, oheratu, sardexkaz jan, erabili dituen materialak jaso, etab. bakarrik egiteko gai da. Horrela, helduekiko mendekotasuna gutxitu eta bere autonomia gehitu egiten du. Ziklo honetan lehen baino askoz hobeto ezagutzen du bizi den ingurua eta horri esker haurrak gauza berriak ikasten ditu beste pertsona, natura, eta bizimoduei buruz. Egoera honek komunikatzeko eta errealitatea errepresentatzeko tresna berriak garatzera bultzatzen du haurra. Jolas sinbolikoak oso garrantzitsuak bihurtzen dira taldearen bizitzan.

Hiru urterekin pentsamendu logikoaren lehen ezaugarriak agertzen hasten dira, eta horiei esker sailkapen edo ordenamendu sinpleak egin ditzake haurrak, baita kantitate edo espazioaren errepresentaziozko nozio errazak bereganatu ere.

Lau urtera hurbiltzen doazen heinean haurrek hobeto bereiz dezakete zer den errealia eta zer beraiek asmatua. Beren azalpenek sinesgarritasun handiagoa dute.

Zikloa amaitu arteko hurrengo urteek planteamendu pedagogiko berdintsua dute. Orain arte landu diren garapen-alderdiak sakontasun handiagoz azalduko dira, beren arteko oreka mantenduz eta haurren pentsaera logikoaren garapenak zenbakizko, topologiazko eta denborazko nozioetara hurbiltzen duten estrategiak ere aplikatzea ahalbideratuko du.

Nolanahi ere, haur bakoitzak garapen erritmo propioa daukanez, sailkapen guztien gainetik, bakoitzaren bilakaera indartzea eta errespetatzea izango da hezkuntzaren helburua.

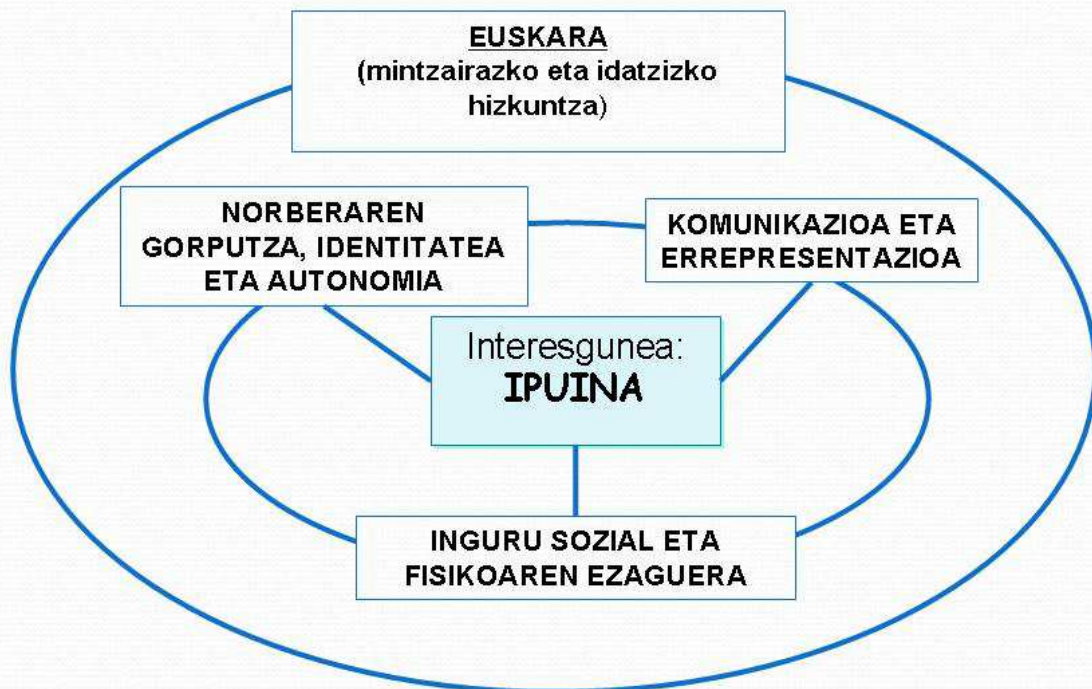
2. IRIZPIDE METODOLOGIKOA.

PROIEKTUAREN IKUSPEGI ERAIKITZAILEA

A) GLOBALIZAZIOA

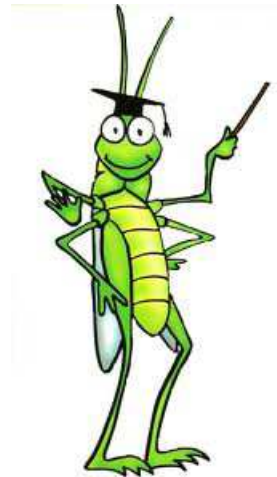
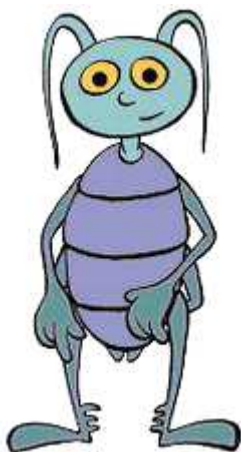
Lehen aipatu bezala, hezkuntza etapa honen ezaugarriarik nabarmenetako bat haurraren izate globala da. Haren ekintza eta jarduera guztietan eta inguruko munduarekin dituen harremanetan, pertsonaren dimentsio guztiak oso estuki lotuta daude, bana ezinak dira, eta ezin dira bakoitza bere aldetik garatu.

Horregatik URTXINTXA proiektuak ikuspegi globalizatzaile batetik, haurraren garapenaren alderdi guztiak elkarrekin lantzea ahalbideratuko duen hezkuntza markoa sortu nahi izan du.

Esperientzi eremu guztiak batera, interesgune baten inguruan garatu egiten dira. Interesgune horren aurkezpenerako abiapuntua, horren arabera hautatu, moldatu edo sortutako ipuin bat da

Honenbestez, URTXINTXAREN unitate didaktikoen antolaketaren ardatza, interesguneen garapen tematikoa izango da. Jarduerak sekuentzia tematiko hauen arabera lotzen joango dira, eremuetako jarduerak gaiaren segida logikoan eskainiko direlarik. Eremuak errealitatean bana ezinak direnez, jarduera bakoitzak eremuetako helburu didaktikoak landu ditzake.

Ikasleek gaiaren bilakaera jarrai dezaten, unitatearen ikas-norabidea marrazkien bidez islatuko da haien lan-koadernoan. Ikas-norabideak hainbat funtzio ditu unitatean zehar: hasieran, aurre-ebaluazioa eta sarrerako motibazioa bideratuko ditu; tartean, gaiaren bilakaeraren sekuentzia tematikoak identifikatzen lagunduko du; bukaeran sintesia eta azken balorazioa egiteko modua eskainiko du.

Globalizazioaren ikuspegi honetan txertatzen da URTXINTXAREN curriculumeko ardatz nagusietako bat, hizkuntzaren (euskararen) trataera. Euskarari zehar lerro trataera esplizitua ematen zaio, eremu guztiak besarkatzen dituelarik. Jardueretan sortutako hizkuntz erabilerak aztertu eta definitu egiten dira eta haien lanketa helburu didaktikoetan irudikatzen da.

Hizkuntza lantzeko proposamen espezifikoak ere egiten dira, jakina, ipuina hizkuntzaren lanketa bereziaren muin bezala hartuta. Proposamen berezi hauetan, haurren hizkuntz abiapuntuak kontuan hartu dira, bakoitzari egokitutako proposamen didaktikoak eskainiz. Eleanitz proiektuan garatutako metodologiazko berrikuntzak euskarari aplikatzen zaizkio haur erdaldunen euskalduntze prozesua erraztu nahian.

Haur Hezkuntzan aspaldian hasitako bidea jorratzeari jarraituz, hizkuntza idatziaren sarrera egiten du URTXINTXAK. Komunikazio hizkuntza honen inguruko haurren bizi-pen naturaletatik abiatuz, idatziaren behaketa, interpretazioa eta haren bidezko komunikazioa lantzen dira, helburu nagusia hizkuntza idatziarekiko motibazio eta jarrera baikor bat garatzea delarik.

B) IKUSPEGI ERAIKITZAILEA

Aurreko atalean adierazi denaren ildotik, unitateen interesgunearen inguruko garapen globalean oinarrituz, gaiak eta honekin erlazionaturiko ipuinak sortzen dituzten testuinguruak (haurren bizipenak eta beharrak barne) erabiltzen ditu URTXINTXAK proposamenari zentzua emateko.

Jarduerak ez dira era isolatuan eta testuingurutik kanpo aurkezten, haurrak zentzua hartuko dion hari bati jarraituz baizik. Testuinguru baten barruan zentzua eta funtzionaltasuna izango duten jarduerak proposatzea da helburua.

Proposamenaren bidez, ikasketa esanguratsuak sustatu nahi dira eta horregatik haurraren bizitzarekin, esperientziekin eta interesekin lotura egiten da, gelatik kanpo ahalik eta testuinguratze handiena bilatuz. Horretarako ekintza eta jolasaren garrantzia kontuan hartzen da eta proposamenean izaera ludikoa duten hainbat eta hainbat jarduera txertatzen dira.

Aktibitate mental jarraia eta trinkoa sustatzea da URTXINTXAren helburu nagusietako bat, apendizaiaren eraikuntza autonomoa eta konpartitua bultzatuz. Honetarako haurra gatazka kognitiboen aurrean jartzen saiatzen gara, bere garapen maila errespetatuz, garapen-eremu hurbila bilatuz eta bertan eraginez. Ez da pertzepzio pasiboa bilatzen, buru jarduera baizik, eztabaida, berreraikitze pertsonala, interakzioa. Esku-hartzea jarduera eta harreman guztietan ildo honetatik bideratzen bada ere, badaude esplizituki interbentzio mota hau bideratzen duten bi jarduera konstante, unitate guztietan azaltzen direnak:

- Egoera komunikatiboak. Haurraren gertuko egoerak, beti antzeko prozesua bideratuz: behaketa sistematikoa, arrastoen bilaketa, hipotesiak egitea, konponbiderako estrategien hautua, printzipioa edo ikasketa ateratzea, orokortzea.
- Problemen ebazpena. Baliabide ezberdinen bidez IDEAL prozeduran trebatze-hasiera proposatuz.

Ikuspegi honetan txertatzen da lan-koadernoko fitxen planteamendu berritzailea ere. Fitxek, neurri handi batean, galdu dute aplikazio izaera. Hau da, URTXINTXA proiektuko fitxak ez dira haurrak egiten dakiena demonstratu dezan sortu, baizik eta haurra pentsatzen jartzera, jarduera mentala sustatzera, jarrera aktiboa bideratzera zuzenduta daude proposamenak. Honen ondorioz, garrantzi handia ematen zaio prozesu hauek guztiak konpartitzeari, hitzez adierazteari, irakaslearen aldetik jarrera irekia azaltzeari, erantzun dibergenteak onartu eta eztabaidatzeari... Hau guztia behar bezala bidera dadin, emaitza maila desberdinak onartzea proposatzen da.

Beraz, emaitza berari baino garrantzi handiagoa ematen zaio prozesuari, haurrak aktiboki jarduteari, adin hauetan ikasteko edukiak baino garrantzi handiagoa baitauka haurraren inguruan sortzen den giroak eta irakaslearekin eta beste lagunekin antolatzen diren harremanen dinamikak.

Ikuspegi honen ondorioz, taldekatzeari aipamen berezia egiten zaio proiektuan, jardueren deskribapenean adierazten delarik. Eskola berritzailearen nortasun zeinuetatik esanguratsuenetako bat talde lana da, kooperazioa eta ikasleriaren arteko eta honen eta irakaslearen arteko interrelazioen gehitzea eragiten duen neurrian. Interakzio prozesuak, ikasketa esanguratsua eta sozializazio sendo baten garapenerako oinarrizkoak dira.

Honela, era berezian bultzatu nahi izan da haurren arteko kooperazioa (helduen interbentzio egoki batez lagunduta) biderik egokiena baita benetako ideien elkar trukaketa eta eztabaida errazteko, hau da, pentsamendu kritikoa, objetibitatea eta gogoeta diskurtsiboa hezteko jokabideak garatzeko.

URTXINTXA proiektuan, jardueren ezaugarriak aztertu ondoren, lan mota bakoitzerako egokiena izan litekeen taldekatze proposamena aurkezten da, betiere irakaslearen esku geratuko delarik proposamenaren egokitasuna baloratzea eta gelako egoerara egokitzea.

PROBLEMEN EBAZPENA

Haurren artean badira berez edozein problemaren aurrean, autonomoki, ekimena eta sormena adieraziz, era efikaz batean ekiten duten haurrak. Baina badira, problemen aurrean blokeoak jasaten dituztenak ere, problemari aurre egiten ez diotenak hainbat arrazoi dela medio.

Problemek ebazpenean jarrerak garrantzi handia du, jarrera baikor bat ezinbestekoa da. Problemari aurre egiteko ohitura sortu behar da eta horretarako zaindu behar diren gaitasunak izakera afektiboa dute: autokonfiantza, norberaren gaitasunak baloratzea, autonomia, ekimena Era honetako prozedurak badaude ere, URTXINTXA proiektuak IDEAL prozedura proposatzen du, irakaslea eta haurren trebakuntzarako.

IDEAL prozedurak, horretarako bost azpiprozedura deskribatzen ditu eta garrantzi handikoa da hauetan etengabe insistitzea haurrek barnera ditzaten (metakognizioa):

I IDENTIFIKAZIOA

D DEFINIZIOA

E Estrategia posibleen aukeraketa

A ARITU (EKIN)

L LORPENEN ERREBISIOA